

(Стратфор, 24.8.2011)

Канцелар Немачке, Ангела Меркел, 23. августа у Београду одржала је заједничку конференцију за штампу са председником Србије, Борисом Тадићем; Београд је био друга станица њене балканске турнеје. Током те конференције, Меркел је истакла да ће одлука о кандидатском статусу Србије за чланство у ЕУ зависити од напретка Србије у задовољавању специфичних критеријума за чланство, а нарочито од неке врсте решења статуса Косова.

Ранији постојећи притисак Бриселу да се Србија укључи у тај блок се смањио, када су се у јуну завршили преговори о укључењу Хрватске у ЕУ. Уз то, Београд треба да 2012. одржи парламентарне изборе који ће бити препуни контроверзи – а они ће бити ти који ће у великој мери одредити став Србије у настављању напора за чланство у ЕУ. Постављајући некакво решење [питања] Косова као предуслов за статус кандидата у ЕУ, Брисел приморава Србију да изврши озбиљно национално преиспитивање свог духа и душе, и да недвосмислено одлучи да ли ће јој будућност бити у даљој интеграцији у Европу, или ће то бити већа политичка изолација у региону који постаје све више западњачки.

Покушај Србије да уђе у ЕУ

Уз ову своју грчевиту борбу са финансијском, па потенцијално и егзистенцијалном кризом ([European Union in the throes of a financial and potentially existential crisis](#)), може изгледати да Балкан Бриселу представља питање релативно ниског приоритета. Међутим, Европа има сталне геополитичке интересе на Балкану – они су постојали и много пре ове кризе и постојаће још дуго после ње. Балкански регион је жариште политичких и етно-националних затегнутости, са прошлосту која је потпиривала и много шире конфликте међу важнијим силама Европе. У садашњем раздобљу, стратегија Европе за превенцију да нестабилност поново обухвати тај регион, усредсређена је на то да се широм Балкана прогурају прозападне реформе ([pushing pro-Western reforms throughout the Balkans](#)), са циљем да се те земље интегришу у европске политичке и безбедносне институције. Од недавно, уз регионални пораст Турске и Русије, на проширење ЕУ се гледа и као на један од начина да се ублаже утицаји Анкаре и Москве на [Балкан], ту задњу авлију Европе. Пре ове посете канцелара Меркел, многи про-западни Срби су веровали да је

Пише: Стратфор
петак, 26 август 2011 17:43

Србија испунила последњи услов за своју ЕУ-кандидатуру тиме што је ухапсила генерала босанских Срба Ратка Младића ([preconditions for its EU candidacy with the arrests of Ratko Mladic](#)) и Горана Хаџића, побуњеничког политичког вође хрватских Срба. Младић и Хаџић, које је Хашки трибунал оптужио за ратне злочине у 1990-им годинама, били су ухапшени у мају, односно јуну. Међутим, гђа Меркел је својом поруком смрвила надања прозападних Срба.

Током те конференције за штампу, гђа Меркел је добро пазила да понови да – мада Немачка жели да види Србију у ЕУ – одлука о њеном кандидатском статусу искључиво зависи од напретка Србије у извршавању [и задовољавању] специфичних критеријума за чланство које је поставио Брисел. Што се Београда тиче, круцијално питање је статус његових односа са Косовом, отцепљеном српском облашћу, која је унилатерално прогласила своју независност 2008. године. Меркел је специфично рекла да – како би стекао статус кандидата за ЕУ – Београд мора да учини напредак у дијалогу са Косовом, да омогући ЕУЛЕКС-у да своју мисију врши у свим деловима Косова, као и да укине своје паралелне административне органе на Косову.

Ово је проблематично за Београд, јер – мада се од њега не захтева експлицитно признавање суверенитета Косова, Немачка тиме у суштини баш то и захтева. У јавности Србије укидање паралелних српских административних структура схваћено је као одрицање од суверенитета Србије над Косовом. Као што је министар спољних послова Србије Вук Јеремић истакао: "Тај захтев је нешто што власти Србије у овом тренутку не могу прихватити."

Хрватска шема и српски избори

Што се ЕУ тиче, она се нада да ће успешно окончање преговора о уласку Хрватске у ЕУ, послужити као шема коју и остале балканске државе треба да следе. Током претходне деценије, Хрватска је вршила (у домаћој јавности често непопуларне) реформе, како би задовољила критеријуме ЕУ прописане за план укључења Загреба у ЕУ. Сада се очекује

да ће Хрватска 2013. постати 28-ми члан ЕУ.

Сада су све очи уперене на регионални фактор "тешке категорије", Србију. Пре одласка из Хрватске у Србију, гђа Меркел је рекла да ће њена порука Србији бити да се угледа на успех Хрватске као на модел за свој развој. Међутим, проблем за Србију није само у томе да следи стопе хрватске. Нови услови које је гђа Меркел изнела изискиваће да Србија прво постигне општенационални споразум о томе да ли је чланство у ЕУ вредно онога што те контроверзне реформе [питање Косова] од ње захтевају.

Како пред парламентарне изборе планиране за седећу годину Тадићева про-ЕУ влада стално губи подршку јавности у корист националистичке опозиције, Косово је стожер домаћих политичких питања – а око тог питања српски политичари немају много моћи да маневришу. Статус Косова је за српско јавно мњење питање од фундаменталне важности и оно ће бити одлучујући фактор који ће одредити исход парламентарних избора. Било какво попуштање националне политике по питању Косова није нешто што се (пре одржавања тих избора) може догодити уз било какву политичку легитимност. На тај начин, упркос надањима Београда, није вероватно да ће пре краја 2011. бити донесена било каква одлука о кандидатском статусу Србије за ЕУ.

Жалосно по Београд, али уз Хрватску која се већ налази у поседу ЕУ, потреба Брисела да укључи и Србију, губи од своје критичне важности. Било да ће Србија одабрати да се укључи у институције Запада или не, она је сада са свих страна у окружењу државама-чланицама ЕУ, државама-кандидатима, и државама-потенцијалним кандидатима. То јако ограничава могућности Србије да изазива проблеме који би се могли раширити изван њеног директног региона. Уз тако постављене ограде, Европљани су сигурни да се било какве претње од евентуално радикализоване Србије могу зауздати. Данас, ЕУ се више не осећа принуђеном да – једино из разлога сопствене геополитичке сигурности – укључи и проблематичну Србију. То значи да, ако би Београд и одабрао чланство у ЕУ, пут у Брисел му неће бити нимало лак.

Андреј Исаковић

Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**